

Om Fremgangsmaaden og Fordelen ved at bruge Kartofler til Brod.

Det er i vore Dage overflødig, naar man vil omhandle en vis enkelt Anvendelse af Kartofler, at begynde med at tale om deres Bigtighed i Almindelighed; thi enhver Landmand veed, at de som Midler til de i og for sig vistnok vigtigere og ædlere Kornsorters Frembringelse i større Mængde og Godhed, maa indrømmes en høj Plads i Sædsfiftet. Men de ere ikke blot et Middel til en høiere Hensigts Opnaaelse i Agerbruget, og skjøndt deres mangfoldige Anvendelse i Huusholdningen er ligesaa bekjendt som deres Dyrkningsmaade, tør det dog paastaaes, at en tilkommende Tid vil vide noget ganske Andet derom, end den nærværende. Deres fordeelagtigere Anvendelse i Brænderier, Bryggerier, Bagerier og til Dvægets Røgt, vil drage deres stedse omhyggeligere Dyrkning efter sig, navnlig at der gjødes til dem, hvilket endnu kun paa faa Steder her i Jylland finder Sted, ligesom her overalt er saare Meget endnu at gjøre for Agerbrugets Opsving i det Hele. Hvad angaaer, at man ved de større Gaarde synes meer at ynde et Sædsfifte, der lægger an paa Reenbrak, saa Aars Drift og flere Aars Hvile til Græsleie, med Udelukkelse altsaa af Kartoflerne, som noget Bæsentligt i Sædsfølgen, da finder dette sin Forklaring i Omstændigheder, der ere særegne for slige Gaarde, saasom: stort Areal efter forholdsmæssig lige

Byrder, Studehold, Arbeidskrafts Besparelse o. s. v. Men det er derfor heller ikke de større Gaarde, som de mindre i Regelen bør tage til Mønster; thi jo mindre en Eiendom er, jo omhyggeligere maa den dyrkes, at hver Plet kan give det størstmulige Produkt, hvad altsaa her, men ei altid ved større Eiendomme falder sammen med: størst Keen=Indtægt. Hist altsaa: Keen=brak, Kobbeldrift, Studehold, Græsning; men her: Kartofler, Bereldrift, Køer, Staldfodring, og det jo mere, desto mindre Dverdrej eller Kjær der høves. Saaledes leder da Talen om Kartofler os snarest til at tænke paa Smaamænd, som: Boelsmænd, Huusmænd, maastee og enkelte Skolelærere, det vil sige: naar hine skulle bruges til Brød. Gaardmanden bør vel have i sin Mark et Nummer med Kartofler; men har han Rug nok, forlange vi ei, han skal bruge dem til Brød. Huusmanden trænger tidt, om han end er fordomsfuld; Skolelæreren er dog fordomsfrie, om han end ei trænger; hos Skolelærerne tør vi derfor snarest vente villige Øren for vor Anviisning, og det skal meget glæde os, kunne vi være disse Classer til Tjeneste med Livets første Fornødenhed, og det paa en Tid, da Rugen er dyr.

Dog, „at bruge Kartofler til Brød, er jo ingenlunde noget Nyt; vi have forsøgt det, men det kan ei betale sig, da der er saa megen Uleilighed forbunden med at koge, strælle og mase dem, og de desuden ikke kunne siges at erstatte synderlig Andet end Vand.” Saaledes høres Folk tale, og de kunne have Ret,

naar de gaae frem paa denne Maade; men dersom vi ikke kjendte en anden og bedre Maade, da skulde her ei spildes et Ord mere paa denne Sag. Skolelærer C. Poulsen, i Skjoldborg pr. Thisted, har den Fortjeneste, at han var een af de Første, der var alvorlig betænkt paa at fremme Sagen. Ikke tilfreds med de hidtil bekjendte Kartoffel-Rivemaskiner, opfandt han 1829 et i Sammensætning og Idee meget simpelt Apparat, hvorved en Tønde Kartoffler af to Fruentimmer kunne males eller rives i een Time. En anden Fordeel ved denne Maskine er, at Kartofflerne rives uden Vand, hvilket er af Bigtighed med Hensyn til Brødbagning. Meddelelsen heraf har ladet den Poulsenske Mølle eftergjøre for et Par Aar siden. Den kan bekostes med omtrent 10 Rbdlr.; men flere Huusmænd kunne jo forene sig om at anstaffe een i Fællesskab. Enhver nogenlunde duelig Tømmermand kan forfærdige den ved lidt Hjælp af en Smed. Opfinderen Hr. Poulsen er villig til at fremvise et Exemplar for Enhver, der ønsker det, og at give den Underretning, man forlanger. Maskinen bestaaer af en aflang firkantet Træramme, der er udfyldt med saugtaffede Jernblade, siddende paa tværs. Tæt over Rammen anbringes en bundløs Kasse med skraae med Rivejern beslagne Sider. I denne Kasse kommes Kartofflerne, og derved at den skydes frem og tilbage, synke Kartofflerne ved deres egen Vægt ned paa Jernbladene, og forvandles til en reven Masse, der opfanges af et nedenunder anbragt Trug.

I et almindeligt Bryggerkar, forsynet med dobbelt Bund, hvoraf det overste er forsynet med gjennemborede Huller, vadsfes Kartoflerne meget hurtigt og godt med en Riiskoft. Det urene Vand løber ned gennem Hullerne og udtappes. Kartoflernes fine Meel (3: Amdam), hvoraf man bør tage en Deel fra, omtrent 1 \mathcal{L} af hver Skjeppe, hver Gang man bager, da det er saa anvendeligt i Huusholdningen, adskilles let fra Massen derved, at man optager den øverste Bund af Vadsfekarret, gjør dette reent, og anbringer deri en Bund eller et Slags Sold, der passer deri, af Jernblis med tætte meget fine Huller. Den rene Masse heldes af Truget ned i Karret paa dets Bund. Med Saften gaaer en Deel fint Meel gennem Soldet; man hælder helst varmt Vand paa, rører om deri og fryser Vandet og det fine Meel, saameget eller saalidet man vil have, af, hvis man ei vil lade Massen staae saalænge, indtil Vandet flyder fra af sig selv. Den grove Masse kommes nu i Deigtruget; men det er en Hovedsag, at den kommer saa tør deri, for at spare Meel af Korn, og saa varm deri, for desbedre at komme i Gjæring, som muligt. Ved „tør“ forstaaes da ei andet, end at Massen ved Afkrystningen er vel befriet fra Vanddele, og ved „varm“ ei videre, end hvad det paahælbede Vand bevirker. Nummer en Dvn Brød af en Tønde Meel, halvt Rug og halvt Byg, eller 4 Skpr. af hvert Slags (Smaafamilier maae ofte hjælpe sig med 1 Deel Rug og 4 Dele Byg), da tager man kun 2

Skpr. Rug og 2 Skpr. Byg; man sparer altsaa det halve Kornmeel, og tager istedet derfor 1 Ld. Kartosfler. Lægges Deigen en Mandag Estermiddag, da bages om Torsdag Morgen. Den halve Deel af Bygmeel æltes i, naar Deigen lægges, og Gjæringsmidler tillsættes som ved en anden Deig; men der kommes ikke Vand (Knedeløb) deri, da Kartosflerne altid have Bædste nok i sig selv. Det øvrige Meel æltes i Afstenen før der bages. Bearbejdelsen maa være nok saa omhyggelig, Gjæringstiden, som man seer, nok saa lang, og Doven nok saa varm som ellers. Jovrigt maa Erfaringen ogsaa her være den bedste Læremester. Forholdet er da altid: man tager kun det halve Dvantium Kornmeel, imod hvad man ellers maatte tage, og dertil dobbelt saamange Skjæpper Kartosfler som de Skjæpper Kornmeel man sparer, istedet derfor. Dette Brød giver ikke Brød af ene Rug synderligt efter i nogen Henseende; men det tør paastaaes, at det overgaaer Brød af halvt Rug og halvt Byg i Velsmag. Det er ligesaa drøit som af ene Korn, ligesaa sundt, og har, naar Kartosflerne ere fiint revne (og ellers kan man lade dem gaae to Gange igjennem Maffinen) ligesaa smukt et Udseende. Hyppige Forsøg i de foregaaende Aar og en stadig Brug af Kartosflerne til Brød fra 1ste Septbr. f. A. til Dato, have bekræftet ofte nok, hvad her paastaaes. 5 \mathcal{L} Meel, halvt af hvert Slags og en Lønde Kartosfler, gav ved et Forsøg 11 \mathcal{L} Brød, og godt Brød, skjøndt man iforveien tog mere end 1 \mathcal{L} fiint Meel af hver Skp. Kartosfler.

1 Skp. Rugmeel og 1 Skp. Bygmeel med 1 Td. Kartofler, giver antageligt Brød, ganske anderledes velsmagende, end Brød af Biffemeel, Havremeel, eller hvad andet fattige Familier saa tidt maae tage til Takke med. Erfaring og Omhyggelighed i at faae Kartoffelmassen fiint revet, da Brødet ellers ei bliver sammenhængende nok, og i at faae alle Saft- og Vanddele fra, da der ellers maa mere Meel med for at gjøre Deigen fast nok, vil vist drive det dertil, at 1 Skp. Kornmeel med 1 Td. Kartofler, giver antageligt Brød, som fattige Folk vilde være glade ved, og omtrent ligesaameget som af 1 Skp. Rug og 3 à 4 Skpr. Byg. Man indvende ei, at Kartoffelbrødet ei er sundt; thi ere Kartoflerne ellers ved enhver anden Tillavning sunde, skulde de da ei meget meer være det, naar de blive gjennemsyrede og bagede? Men vi holde os til det først angivne Forhold, som det, der giver Brød, Enhver er tjent med, nemlig 2 Skpr. Kartofler med 1 Skp. Kornmeel i Deigtruget, da man kan gjøre Regning paa det samme med Hensyn til Droielsen. Er altsaa 1 Td. Kartofler, brugt til Brød, i alle Maader af lige Værdi med 2 Skpr. Rug, som iaar koster 8 Mk., og 2 Skpr. Byg, der maa ansættes til 5 Mk., tilsammen 13 Mk., og man desuden kan tage 8 Td. fiint Kartoffelmeel fra, à 6 Sk., er 3 Mk., saa bliver 1 Td. Kartofler, paa denne Maade brugt, efter nuværende Kornpriser, 16 Mk. værd. Man har kjøbt dem her om Efteraaret for 5, 4, 3 Mk., ja 2 Mk. 8 Sk. Men lad deres Værdi nu og synke med Korn-

priserne; man udbringer ligesuldt dobbelt af dem mod hvad de ellers koste. Er denne Sag da ei Opmærksomhed værd? — Og hermed anbefales den til enhver Jordomsfri, der vil benytte de Fordele, den tilbyder.

Mai 1843.

En Tyde, som driver et Boelssted.

Om Kræft i Kartofler*).

Kartoffelplanterne synes, ligesom Menneskene, desto lettere at blive disponerede til denne Sygdom, jo tættere de staae sammen og jo mere man søger at forme og udbrede dem. Allerede i Aarene 1780—82 bemærkedes i Tydskland en Epidemie blandt Kartoflerne, hvis Top og Blade før Blomstringen krusede sig og tilsidst aldeles henvisnede (die Kräuselkrankheit). Den Sygdom derimod, som her beskæftiger os, angriber Rodknoldene, som gaaer over i en snart tør, snart vandagtig Forraadnelse, den saakaldte Kræft. Paa Grund af Kartoflernes Forplantning ved Rod-

*) Om endskjøndt man vel ikke hidtil her i Landet har erfaret Virkningerne af denne Sygdom, som navnlig i Tydskland har anrettet saa store Udelæggelser paa Kartoffelmarkerne, kunde det dog vel ikke være uden Interesse i et kort Udtog at blive bekendt med Resultatet af de Undersøgelser, som angaaende denne Gjenstand ere bekendtgjorte af den meklenborgske patriotiske Forening.

knolde, gaaer Sygdommen over fra den ene Genera-
tion til den anden, hvorfor man høiligen maa befrygte,
at den, ligesom Kornbranden, vil blive en stationair
Sygdom, hvis der ikke gribes energiske Forholdsregler
derimod.

Angaaende Kræftens Natur ere Meningerne me-
get deelte.

Nogle Botanikere og Landoeconomer ansee Grun-
den at være en ved visse ugunstige Culturforhold frem-
bragt Forandring i Kartosflernes Substants, og, som
en Folge deraf, Mangel paa Livskraft. Som Aarsag
hertil anføre de, at Kartosflerne for ofte dyrkes paa
een og samme Mark, og at den ved disse ophævede
Ligevægt i Forholdet af Jordsmonnets nærende Be-
standdele ikke tilstrækkeligt er bleven gjenoprettet ved
Dyrkning af langstraaede Sædarter og Bælgfrugter*).

*) Allerede for længe siden har man ved nøiagtigen anstillede
Undersøgelser bragt i Erfaring, at Bælgfrugter og Rod-
værter i et andet kvalitativt og kvantitativt Forhold ud-
brage de til deres Ernæring fornødne Stoffer, end de lang-
straaede Sædarter. Det er tilbeels paa denne Erfaring at
Fruktverken er baseret, idet man ved at verke med Af-
grøderne igjen søger at tilveiebringe Ligevægt i Forholdet.
Sædvanlig tænker man sig, at Afverkingens Nødvendighed
blot er betinget ved den Masse af Stoffer, som Plan-
terne optage i sig (hvoraf Udtrykkene: stærkt tærende, lidet
tærende), medens det tillige er godtgjort ved nøiagtige Ana-
lyser, at forskjellige Plante-Arter til deres Væxt for en
Deel bruge forskjellige Stoffer.

Andre mene, at man ikke ofte nok havde været med Væggefartosterne, saaledes at Sygdommen skulde være en Følge af en Udbartelse, begrundet i Mangel paa Krydsning. Atter Andre gjøre opmærksom paa, at man i de Egne, hvor dette Onde er almindeligt, brugte at overskiære Kartosterne førend Vægningen, og at de saaledes lettere i ugunstige Aar angrebes af Forraadnelse. Endelig have Nogle fremsat den Mening, at Kræften skulde være frembragt af Orme og Insecter, enten som Larver eller fuldstændig udviklede; saaledes anfører Albert, som først i „Augsburger allgemeine Zeitung“ har skrevet om denne Gjenstand, *Staphylinus rugosus*, *carinatus* og *piceus*, som Grunden til Sygdommen. Hvor den indfinder sig, er den gjerne ledsaget af en liden Svamp (*Botryosporium diffusum*), som maaskee ikke lidet bidrager til Safternes Fordærvelse.

De meest isinefaldende Symptomer ere:

1) At endog tilsyneladende sunde Kartoster gaae over i en Art tør Forraadnelse, ledsaget af en eiedommelig Lugt, som dog er forskjellig fra den, der fremkommer af Forraadnelse i Almindelighed. Medens Kartosterne ved et tørt Veie, Rastning ic. kunne vogtes for den sidste, ere disse Forholdsregler utilstrækkelige, naar den er en Følge af Sygdommen.

2) At Kartosterne, skjøndt i deres Ydre sunde, indvendig vise blaae Pletter, som forblive haarde under Røgningen og vrages af ethvert af vore Huusdyr.

3) At der i dem efter 4—5 Dages Forløb, naar

man kommer de angrebne Kartofler i et tæt tilluftet Glas, viser der sig smaae graae Larver; ja undertiden endog en Art Fluer med lange Følehorn.

4) At, om man endog har anvendt den størst mulige Forsigtighed med at udvælge de bedste og sundeste Kartofler til Røgningen, dog som oftest neppe Halvdelen komme op, mange ikke sætte Knolde.

For at forhindre Udbredelsen af dette Ondt, der er saameget desto farligere, som det angriber den perennerende Deel, Roden, er det nødvendigt paa de Steder, hvor det har taget Overhaand, at udelukke Kartoflerne fra Rotationen, indtil man kunde antage, at den mulig i Jorden værende Disposition til Sygdommen var bortdøet; det blev da nødvendigt at forskaffe sig Ræggekartofler, om det end saa skulde være fra langt bortliggende Egne, som ei vare befængte dermed. Hvis det bekræftede sig, at Sygdommen skulde have sin Grund i en Udartelse, vilde det meest betryggende Middel være at lade komme nyt Frø og Rodknolde fra Amerika, hvor den vilde Plante voxer paa Strandbredderne; men hvad endog Skylden maatte være, vilde dette Middel altid vise sig gavnligt. Albert har forsøgt at beskytte Ræggekartofler for denne Sygdom, eller, om den skulde være udbrudt, da at kvæle den i Jordselen, ved at kalle dem, ligesom man behandler Hveden for at forebygge Brand. Om end dette Middel ikke har viist sig absolut virksomt, viste det sig dog ved dermed anstillede Forsøg, at af de saaledes behandlede Kartofler omtrent 40 pCt.

flere spirede, end det forhen var Tilfældet. Ved Forsøg fandt man, at der i Kartofler, som man havde ladet ligge nogen Tid i brændt Kalk og Træasse, ikke udviklede sig Larver og Insecter, medens andre af samme Hold, der ikke vare præparerede, frembragte disse i stor Mængde. Man kan deraf slutte sig til, at Kalken maa dræbe Insecterne, hvorfor det vilde være raadeligt, at faste de syge eller mistænkelige Kartofler i Gruber lagvis med udlæstet Kalk, og da gyde Vand derpaa.

Professor Røper i Rostock, til hvem de denne Sag betræffende Forhandlinger bleve sendte til Besømmelse, vil aldeles ikke indrømme Alberts Paastand, at de i de syge Kartofler fundne Larver og Insecter skulde være Sygdommens Ophav, meget mere antager han dem for at være dens Følge. Han gjør opmærksom paa, at enhver organisk Substant, der er i Begreb med at raadne, og i en saadan Tilstand bringes i umiddelbar Berørelse med meget saftige Dele af vegeiterende Planter, let meddele deres Gjæring til disse og tilintetgjøre deres Livskraft. Allerede længere tilbage i Tiden have Landmænd*) gjort opmærksom paa, at visse Gjødningsarter, især Menneſtes og Faares Excrementer, bragte i umiddelbar Berørelse med Kartoflerne, i disse frembringe Kræft eller lignende Sygdomme. Han raader derfor, som det virksomste Fore-

*) J. J. Ludwig, nach van der Trappen, Responsio etc. (Utrecht 1835, 8) Side 83.

byggelsesmiddel, ikke at anvende den friske Gjødning til Kartoflerne selv, men, om den endelig skulde anvendes til disse, da først at lade den gjære fuldstændig; dog antages det for raadeligst at gjøde til den Sædart, som gaaer foran Kartoflerne og tillige ikke at lade disse for ofte komme igjen paa den samme Mark.

Landøkonomisk Beretning fra Pommern for Aaret 1842.

(Fra den danske Consul i Stettin indsendt til det Kongl. General-Toldkammer og Commerce-Collegium, og af Samme meddeelt Landhuusholdningselskabet).

Den Skade, som Aarets overordentlige Tørhed medførte for Handelen ved at Vandveiene udtørrede, har været ikke mindre følelig for Landbruget. Foruden Vintersæden var det fornemmeligt Kartoflerne, som lede berunder, saavel hvad det quantitative Udbytte, som hvad deres Bestanddeles Udvikling angaaer, hvilket især har viist sig ved deres Anvendelse i Brænderierne. Derhos har der i de sidste Aar yttret sig to Sygdomme ved denne Frugt, Skurv og Mul (der Schorf und die Trockensäule) som have gjort, at den ikke har kunnet holde sig. Paa Grund af den store Betydning, som Dyrkningen af denne Rodvært har faaet i „Markerne“ og i Pommern, har dette i høi Grad foruroliget Landmanden, og næsten samtlige økonomiske Sel-

faber have gjort disse Sygdomme til Gjenstand for deres Priisopgaver. Men af alle de Afhandlinger herom, som hidtil ere blevne bekjendte, fremgaae ligesaa mange Modsigelser, og saavel dette som mine egne omhyggelige Jagttagelser levne os kun at antage, at denne Plantesyge, hvis Aarsager ere ligesaa gaadefulde som Choleraens, ogsaa vil ligne denne deri, at dens ødelæggende Optraeden vil med Tiden tabe sig og endelig aldeles ophøre.

I det Hele taget viser sig et stadigt Fremskriden i alle Landoeconomiske og Industri-Grene, og en i samme Forhold stigende Værdi af Jordeiendomme. Da dette ligesaa vel er Tilfældet i Egne med flattere Jordbund som i Hvede-Egnene, bliver det tydeligt, at dette har sin Grund mindre i Hvedens Priis-Conjuncturer ic. end i den tiltagende Folkemængde, og endnn mere i den stigende Intelligents. Blandt Forbedringerne har man Opmærksomheden stadigt henvendt paa Engvandingsanlæg. Baron Senft v. Pilsach, hvis vidtomfattende Engvandinger, som han med Regjeringens Understøttelse har indrettet paa sit Gods Gramenz, hvor han tillige har lagt Grunden til en Underviisningsanstalt for Engvandere, som jeg allerede i en tidligere Beretning har omtalt, bereiser nu, paa Regjeringens Opfordring, hele Staten, for allevegne, hvor han finder Lokaliteterne skikede til Anlæg i det Store af dette Slags, at lægge Planer til disses Udførelse.

I de senere Aar har man atter taget fat paa

Silkeavlen, og ved Uddeling af Frø og Planter søgt at fremme Morbærtræets Dyrkning. Allerede den store Friederich arbejdede til dette Siemed ved mangfoldige Foranstaltninger, og selv ved at anvende Tvang. Men da efter Kongens Død Impulsen tabte sig, gik ogsaa Morbærplantagerne efterhaanden ind igjen. Denne Erfaring burde kunnet tjene til Beviis for, at et Land kun kan have Nytte i Tidens Længde af at lægge Bind paa saadanne Frembringelser, som efter dets Lokaliteter og Klima passe sig for samme. Man tør derfor neppe heller vente, at disse nye Bestræbelser ville kunne stifte nogen varig Nytte.

Noget Bedre lader der sig vente, naar indenlandste Producter afgive et brugbart Surrogat for Nødvendigheds-Artikler, der maae hentes fra Udlandet, som f. Ex. Kunkelroen. Men ogsaa ved denne Frugt har den dalede Priis paa Raasukker i den Grad forringet Fordelen, at de endnu eksisterende Fabrikker arbejde uden Fortjeneste, skjøndt en forbedret Fremgangsmaade betydeligt har forøget Udbyttet af Sukker. For Landmanden yder desuden, med Hensyn til Affaldets Benyttelse som Dvægsfoder, Kartoffel-Avlen større Fordele, eftersom Kartofflen kan glemmes næsten hele Aaret over, hvorimod Kunkelroen, da den holder sig saa kort Tid, maa forarbejdes hurtigere.

Et indenlandst Surrogat for den fremmede Bordolie har man i Dyrkningen af Balmuen. Da Balmuen er den eneste Olieplante, der tager til Takke med en let Jordbund, naar denne blot er fri

for Ukrud og i Kraft, egner den sig fremfor andet til at sættes i Forbindelse med den tiltagende Kartofselavl, da den godt kan komme efter denne Frugt. Omkostningerne ved dens Dyrkning ere, efter hvad jeg selv har erfaret, omtrent de samme som ved de andre Handels-Planter, og Dyrkningen skeer fordeedlagtigst paa følgende Maade. Den om Efteraaret fældede Kartoffelager harves saa tidligt muligt om Foraaret og besaaes med $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ Mege Balmuefrø af den Sort, som bærer luffede Kapsler, enten ved Bredsaaning eller Radsaaening (eingedrillt). I første Tilfælde blive Planterne, naar de ere omtrent $\frac{1}{4}$ Fod høie, udplantede med Haandhakken i omtrent 3 Tommers Afstand fra hinanden; i det Sidste opkastes Jorden mellem Raderne med en sædvanlig Hypeplov. Naar Hovederne i August modnes, rustes Planterne op ligesom Hørren og bindes i Bundter, der opsættes til Tørring. Siden affjæres Hovederne fra Stænglerne paa en Haffelsekiste, hvorefter de tærstes, og paa et fint Sild fraskilles da de nu ituslagne Kapsler. Afgrøden paa en Magdeborger Morgen kan anslaaes til 8 à 12 Scheffel og Udbyttet af 1 Scheffel Frø til 24 \mathcal{R} Olie, som, foldt udpresset og reenligt opbevaret, ikke staaer meget tilbage for den bedste Provence-Olie, og man paa staaer, at den Olivenolie, vi faae her, meget ofte er blandet med den, til hvilket Diemed ogsaa Balmuens Dyrkning skal drives i det Store i Egnen af Lille. Desuden har Balmuen det Fortrin fremfor alle de andre Olieplanter, at den aldrig tager

Skade. af Insector, der ofte ere saa ødelæggende for disse.

At Omsorgen for Dvæg-Racernes Forbedring ikke længere, som i forrige Tider, indskrænker sig til Faarene, har Indførelsen af Ayrshire- og af de korthornede Racer fra Skotland og England beviist. Vel have de førstnævnte viist sig som bedre Mælkføer end de sidstnævnte, men dog ikke saa fordeelagtige, som de skulle være hjemme hos dem selv. Man paastaar derhos, at Ayrshire Racen fra Hertugdømmerne er bragt over til Skotland. Efter min egen og Andres Erfaring stadfæster det sig mere og mere, at det sikreste Middell til at forstæffe sig en god Mælkfø-Stamme er det egne Tillæg (die Innzucht), naar man blandt den almindelige Landrace omhyggeligen udsøger de Exemplarer, som, uden Hensyn til den ydre Form, give særdeles megen Mælk. Jeg har truffet paa dem, hvis Udvortes ingenlunde lovede noget, og dog gave 20—24 Quart (Potter) Mælk. Naar disse udelukkende vælges til Tillæg, og parres med Tyre, der nedstamme fra ligesaa mælkfrige Mødre, saa forbedrer Racen sig med hver ny Generation i Mælkgevigtighed, og, ved godt Foder, tillige i Størrelse; og man er sikker for, at hverken en Forandring i Opholdsted og af Foderets Bessaffenhed, eller klimatiske Paavirkninger forarsage nogen Tilbagegang.